

40 jaar De Hessenhof

Plantenbron voor liefhebbers

Hans Kramer startte in 1981 met een kleine kwekerij. Nu, met het 40 jarig jubileum, is het een van de soortenrijkste en charmantste kwekerijen in Nederland, die bezoekers uit heel Europa trekt.

TEKST EN FOTOGRAFIE **WIERT NIEUMAN**

De inkt van het diploma van de Middelbare Tuinbouwschool was nog nauwelijks droog of Hans startte bij de ouderlijke woning met het kweken van vaste planten. Hij had al enige ervaring opgedaan bij kruidenkwekerij De Nijs bij hem in de buurt, waar hij als veertienjarige naartoe ging om het vak in de praktijk te leren. Max de Nijs had een fabelachtige plantenkennis en dat bracht hij over op de leergierige Hans: 'Als je de volgende week de naam van deze soort nog weet, mag je een stukje hebben.' Hij leerde daar veel over het kweken van planten, onder andere het zaaien van de zeldzame *Drosera* op kletsnatte turven.

Op jonge leeftijd een eigen kwekerij opzetten heeft volgens Hans het voordeel van de gunfactor. De bank deed indertijd niet moeilijk en dacht met hem mee; de KvK keurde het bedrijfsplan weliswaar af, maar hij werd wel ingeschreven. Klanten en leveranciers geven je advies en kleine fouten zien ze bij een jonge beginner nog door de vingers. Hans ging op excursie naar Engeland en kwam helemaal in de ban van de tuinen en kwekerijen die hij daar zag. Hij werd

lid van de Hardy Plant Society en had al gauw contact met de bekende kweekster Elisabeth Strangman. Ook in Nederland kwam hij in contact met kwekers die een andere weg gingen dan de standaard productiekwekers. Hij werd uitgenodigd om op de plantendagen van Piet Oudolf en Romke van de Kaa te staan en ontmoette zo ook Coen Jansen en de kwekers die bekend zouden worden als groep traditionele kwekers. Voor zijn kijk op het sortiment en of nieuwe selecties echt waardevol zijn heeft hij veel aan de kritische blik van Elisabeth Strangman gehad. Zij was een strenge selecteur die heel veel selecties uiteindelijk niet goed genoeg vond. Een ander voorbeeld voor hem is Ernst Pagels. Die was iets minder kritisch en schreef soms na enkele jaren wel een eerdere selectie af, maar bij Pagels ontdekte hij het respect voor de natuur en Pagels gaf hem het laatste zetje om volledig biologisch te gaan kweken.

FAVORIETE PLANTEN

Na veertig jaar werken met bijna alle soorten planten, heeft Hans een goede kijk op het sortiment gekregen. Door lang niet alles maar te kweken dat als nieuwigheid de markt verovert maar

Laserpitium siler

Klasea bulgarica

kritisch te blijven, is hij ook sturend in de vraag naar goede planten.

Hij heeft een voorkeur voor Europese planten en daar zo mogelijk de goede vormen van. De relatief onbekende *Klasea bulgarica* (*Serratula bulgarica*) is een van zijn favorieten. Deze plant lijkt iets op een distel maar heeft geen stekelig blad en de bloemhoofdjes zijn wit. Hij wordt anderhalf tot twee meter hoog en bloeit in augustus en september. *Athamantha vestina* en *Laserpitium siler* zijn schermbloemigen uit de Europese Alpen die nauwelijks bekend zijn, maar toch sierwaarde voor de tuin hebben. *Laserpitium siler* heeft hij al vijftintwintig jaar in de moederplantentuin staan en wordt ieder jaar nog groter en mooier.

Centaurea stoebe of Rijncentaurie is een familielid van de korenbloem met roze bloemen en is op enkele plaatsen in Nederland in het wild te vinden. Deze lang bloeiende tweejarige plant die

veel insecten aantrekt zal zich meestal vanzelf uitzaaïen en ieder jaar mooier terugkomen. Ook *Gentiana asclepiadea* is een plant waar Hans zeer veel waardering voor heeft. Het is een plant die in de nazomer in de Alpen overal in bloei te vinden is. Het is, in tegenstelling tot veel andere gentianen, een weinig eisende soort die 60 cm hoog wordt en zeer rijk kan bloeien. Er zijn witte en roze cultivars van maar de puristen willen die niet volgens Hans. Hij begrijpt dat niet, ze zijn in de natuur gevonden en zijn geen zeldzaamheid. Het is helemaal niet nodig om daar krampachtig over te doen want in de natuur komt nou eenmaal veel variatie voor.

De in Nederland in het wild voorkomende *Succisa pratensis* is ook een soort die veel meer aandacht verdient. Prachtige blauwe bloemen en door zijn hoogte een goede borderplant. De aandacht voor Amerikaanse planten vindt hij een beetje overdreven. In Europa zijn heel veel

Calamintha nepeta 'White Cloud'

soorten die absoluut tuinwaarde hebben. Maar het blijkt dat bij plantenreizen in Europa en Azië vooral gekeken wordt naar kleine planten, rotsplanten en moeilijke soorten. De hoge vaste planten worden geen blik waardig gekeurd of erger nog, afgedaan als hooi!

TRENDS

In de beginjaren van de Hessenhof was er veel vraag naar pasteltinten. Felle kleuren werden in de tuin geweerd en de kleur geel was helemaal uit den boze. Ook rood en oranje mochten maar spaarzaam worden toegepast. Dat is helemaal veranderd. Over geel wordt nu heel anders gedacht en men ontdekt nu de variatie en schoonheid van *Rudbeckia*, *Helenium* en *Solidago*. Het blijken vaak ook nog eens soorten die zich gemakkelijk in de tuin handhaven! Insectenplanten waren in het begin helemaal niet belangrijk. Vervelende insecten om je hoofd als je in de tuin bezig was, waren ongewenst. Nu zijn insectenlokkende planten helemaal in en in Het Hessenhof Handboek staat daarom ook een lijst van soorten die insecten en vooral ook bijen en vlinders lokken.

Eetbaar en inheems zijn ook gevraagd. Het grote voordeel van de planten van de Hessenhof is dat ze opgekweekt zijn zonder dat er kunstmest of gif is gebruikt.

Die inheemse planten zijn vooral in trek bij jonge mensen maar soms zijn die strenger in de leer dan de natuur zelf, want net zoals bij de al genoemde *Gentiana asclepiadea*, willen ze ook van de inheemse soorten alleen de normale vorm en alles wat ook maar naar een selectie of een cultivar zweemt wordt resoluut verbannen. De tuinsituaties zijn ook positief veranderd. De verstening is een halt toegeroepen en design in de vorm van blokken met grassen in cortenstaal bakken is ook op z'n retour. De hovenier en de tuinarchitect zijn bij veel liefhebbers wat buiten beeld geraakt, men neemt zelf veel meer het initiatief om de tuin aan te passen en naar eigen smaak een sortiment te kiezen. Corona heeft daar heel duidelijk invloed op gehad, want er komen veel meer mensen die zich voor de tuin gaan interesseren.

VEEL VERANDERD

De eerste pakweg tien, twintig jaar kwamen de kenners; mensen die veel van planten wisten en soms soorten beter kenden dan Hans zelf. Heel frappant: deze klanten waren minder veeleisend! Hans heeft ervaren dat degenen die het minst weten het meest veeleisend zijn. Ze eisen een plant die er perfect uitziet, er mag geen lelijk blaadje aan zitten en moet zo mogelijk in volle bloei staan. Maar dat is niet normaal. De plant moet eerst in de tuin gaan groeien en dan pas gaan bloeien. Plant in de nazomer en dan krijgen

ze tijd om goed te wortelen zodat ze het jaar daarop kunnen doen waar ze voor zijn aangeschaft: groeien en bloeien!

De plantenliefhebbers gaan regelmatig een kijkje nemen bij de moederplantenbedden. Ze zien hoe de planten zich ontwikkelen en hoe ze groeien. De jongeren bekijken de overdreven mooie foto's van de planten op hun smartphone en komen nauwelijks bij de moederplanten. Zich laten verrassen en improviseren, daar houden ze niet van. Ze willen zelf alles in de hand hebben.

Op het gebied van kweken is er ook veel veranderd. Tegenwoordig kopen kwekers gewortelde stek of weefselweekplanten bij speciale bedrijven en kweken het op tot verkoopbare plant. Ze zijn een schakel in de keten geworden. De Hessenhof is daar niet in meegegaan; alles wordt zelf gestekt, gescheurd of gezaaid. De moederplantenbedden, de naam zegt het al, zijn vooral bedoeld om stek van te snijden en om planten door delen te vermeerderen. Dergelijke moederplantenbedden vind je bij de meeste kwekers niet meer.

Het sortiment is groter dan ooit maar de nieuwe generatie tuineigenaren kiest voor weinig soorten en het veilige bekende sortiment. In de handel is er geen plaats meer voor traag groeiende planten en soorten die pas laat in bloei komen. Het moet snel visueel aantrekkelijk en verkoopbaar zijn en anders begint een kweker er niet aan. Bij De Hessenhof is die variatie er wel en omdat het allemaal op de moederbedden als volwassen planten is te zien, kan men een goed beeld krijgen hoe het er na een jaar in de tuin uitziet.

De Hessenhof is Skal gecertificeerd: geen potgrond op turfbasis, geen kunstmest, geen bestrijdingsmiddelen! Maar Hans vertelt ook dat omdat je bio bent, je alleen biomateriaal mag inkopen. Planten met kwekersrecht zijn niet biologisch gekweekt en wil je die met een skalcertificaat toch kweken dan moet je daar een ontheffing voor hebben. Hans kweekt slechts enkele soorten die daaronder vallen zoals *Geranium* 'Rozanne' en *Brunnera* 'Seaheart' maar zijn droom is om alles volledig biologisch te kweken.

Een tiental selecties van De Hessenhof

Amsonia 'Ernst Pagels'
Baptisia 'Nachthemel'
Baptisia 'Smokey Night'
Campanula latifolia 'Witte Wieven'
Calamintha nepeta 'White Cloud'
Echinacea 'Rozenrad'
Helenium 'Brandend Zand'
Nepeta 'Veluws Blauwtje'
Salvia 'Nachtvlinder'
Sedum 'Veluwse Wakel'

Persicaria amplexicaulis 'Black Adder'

Persicaria amplexicalus cultivars

Gentiana asclepiadea

Echium amoenum

Persicaria orientalis

HECHT TEAM

Veertig jaar geleden begon Hans alleen. Maar dertig jaar geleden kwam de stagiaire Miranda op zijn pad en ze werd niet alleen zijn echtgenote, maar ook partner in het bedrijf. Hans is er van overtuigd dat je er samen veel meer van maakt dan dat je alleen alle beslissingen moet nemen. Nu kun je overleggen en elkaar aanvullen: twee weten meer dan een. Allebei zijn het plantenmensen pur sang, maar ook zijn ze nuchtere kwekers die deskundig een bedrijf runnen. Miranda is verantwoordelijk voor de kas. Hier geen hightech kas met computers, maar zaaiptotten vol jonge planten in tientallen soorten en een kas vol met pasgewortelde stek, vaak niet meer dan een of twee kisten per soort.

Stagiaires uit verschillende Europese landen werken soms een jaar of langer bij De Hessenhof. Ze draaien volop mee en er ontstaan vriendschappen voor het leven. Na verloop van tijd gaan ze weer terug en soms starten ze een eigen bedrijf. Hans realiseert zich dat deze mensen een moeilijker start zullen hebben dan hij veertig jaar geleden had. Er zijn meer regels en beperkingen en de klanten stellen veel meer eisen. Maar

bij de Hessenhof hebben ze wel een gedegen opleiding gehad en hebben ze een immens sortiment kunnen leren. Zo gaat de kennis over het sortiment en het op ambachtelijke wijze kweken van gewone en aparte planten niet verloren maar gaat heel Europa door.

De kleine kwekerij van veertig jaar geleden is volwassen geworden: een prachtige ontvangstruimte, kleurrijke bloemvakken, overzichtelijk en goed van namen voorziene verkoopbedden maar nog steeds op dezelfde plek en nog steeds dat landelijke, intieme en ook het overzichtelijke dat iedereen aanspreekt. Als plantenliefhebber voel je je er thuis! 🌿

Informatie

Kwekerij 'De Hessenhof'
Hessenweg 41
6718 TC Ede
www.hessenhof.nl